

ikke har kunnet faa noget grønlandsk Navn paa Øer, som jeg nødvendigvis maatte betegne ved Navn, nemlig „Erik den Rødes Ø“ og „Lejfs Ø“; alle de øvrige Tusinder af Øer, Fjælde, Sunde, Næs etc. har jeg ladet være uden Navn, da saadanne Navne dog aldrig ville faa nogen praktisk Betydning. Havde jeg i samme Omfang som paa K.s Kaart givet Navne til alle tidligere udøbte Steder, da vilde Mængden af Navne have været saa stor, at et Utal af Mænd kunde have set deres Navne foreviget. Ikke engang vort Overvindringssted ved „Tasiusarsuk“ har jeg givet noget dansk Navn, endskjønt jeg blev opfordret dertil af mine medrejsende Vestgrønlandere.

Jeg kommer endelig til K.s anden Anmærkning: „På toppen af detta (Prøvens) fjell finnas, såsom min karta anger, ett stenkummet, af mig rubricerad såsom „sjömärke“. Det är bygd af temligen stora stenar, är ganska högt och bör hafva fordrat temligen mycket arbete. Kapten Holm „tilstaar sin Uvidenhet“ om denna varde och synes vilja betvifla dess befintlighet, därför att hvarken hans styrman Hanserak eller hans tolk Johan, eller hans kajakman Samuel under sina jagtfärder sett densamma. Det synes mig dock något dristigt att endast på denna grund vilja sätta kumlets existens i fråga. Den som går på jagt efter harar, ripor och sälar, bekymrar sig i allmänhet föga om stenkummet, hvilket

torde vara en tillräcklig förklaringsgrund, hvarför icke de ifrågavarende grönländarna bemärkt detsamma. Skulle kapten Holm icke finna denna förklaring tillfyllestgörande, återstår mig ingen annan utväg än att gent emot grönländarnas auktoritet sätta min egen och försäkra kapten Holm, att *kumlet är ingen fantasi*, utan verkligt finnes.“ Idet jeg kan henvisse til, hvad jeg har skrevet i „Geografisk Tidsskrift“, 8de Bd. S. 96, skal jeg kun tilføje, at jeg ikke tidligere har hørt „stenkumlet“ omtale og selvfølgelig aldrig har antydnet noget om, at det skulde være Fantasi; jeg har endog sagt, at der findes flere smaa Varder. Derimod har jeg draget stærkt i Tvivl, at der findes et „sjömärke“ eller „tvenne på bergshöjderna uppförda stenvarder, hvilka förmodligen tjänat som inseglingsmärken för igenkännand af fjordens af klippor dolda mynning.“ („Ymer“, 1883, S. 251). Fortællingen herom, det kan jeg ikke nægte, anser jeg for et Foster af en rig Fantasi. Naar Hr. K. derfor nu kun hævder at have sét en mindre Stendysse, da kan han spare sig sin Ulejlighed med at sætte sin Avtoritet ind imod mine fuldstændig troværdige Rejsefellers.

Idet jeg tror ikke at være bleven Hr. K. Svar skyldig paa noget Punkt, betragter jeg denne Diskussion som afsluttet fra min Side.

Mindre Meddelelser.

Dansk Undersøgelsesexpedition til Grønland. Som tidligere meddelt i Tidsskriftet afgik ifjor den 9de Maj med Barkskibet „Thorvaldsen“, Kapt. *Amonsen*, en Expedition til Nordgrønland, bestaaende af Prmltn. i Flaaden *C. Ryder* som Leder samt Prmltn. i Flaaden *C. Bloch* og cand. polyt. *V. Ussing* som Mineralog. Den sidstnævnte af Deltagerne, som efter Bestemmelsen er vendt tilbage i Efteraaret, medens de to Officerer skulle fortsætte Arbejdet endnu et Aar, ankom til Kjøbenhavn i Midten af November og meddelede velvilligst følgende Notitser fra Expeditionens Sommerrejser:

Efter at have anløbet Godhavn ankom „Thorvaldsen“ den 2den Juli til Kolonien Upernivik paa 72° 47' N. Br. Det var det til denne Koloni hørende Distrikt tilligemed de nærmeste nord derfor liggende ubeboede Egne, som Expeditionen havde til Opgave at kaartlægge og undersøge. Forsommeren var imidlertid usædvanlig urolig og kold; først den 20de Juli indtraf smukt Vejr, som saa holdt sig næsten uforandret til den 20de Avgust. Temperaturen i denne Maaned var om Dagen gennemsnitlig c. 9° C.; den kunde paa enkelte varme Dage naa 15° i Skyggen.

I Maanedens Løb opmaales den sydlige Del af Uperniviks Distrikt, en Kyststrækning paa omtrent 15 Mils Længde. Indlandsisen strækker sig her betydelig nærmere ud mod Kysten end i det sydligere Grønland; kun enkelte Halvøer af forholdsvis ringe Størrelse ere blottede for Isdække. Et langt større isfrit Areal dannes af de talrige større og mindre Øer, som ved smalle Sunde adskilles indbyrdes og fra Fastlandet. Paa 72½° N. Br. strækker den smalle, 5 Mil lange Laxeefjord sig ind i Landet. I Bunden af denne er Sommerklinaet

mildere end noget andet Sted i Distriktet; det er et af Eskimoerne meget benyttet Sommeropholdssted. Vegetationen er her forholdsvis betydelig; man træffer alenhøjt Birke- og Pilekrat i Dalene og ligesaa højt Græs paa de af Ilialilik-Elven afsatte Terrasser. Modne Blaabær og Krækkébær fandt vi her allerede den første Avgust. Indenfor denne Fjord viste det sig, at Indlandsisens Rand laa betydelig længere tilbage, end man hidtil havde antaget; her fandtes store Basalthøjsletter, selv saadanne paa henimod 3000 Fods Højde, som allerede i de første Dage af Avgust vare ganske blottede for Sne. Rensdyr levede i disse Egne; deres Antal syntes dog kun at være temmelig ringe. Særlig Interesse frembød Undersøgelsen af den paa 73° N. Br. liggende brede Isfjord, et af Hovedafløbene for Indlandsisen, som herigennem aarlig sender Tusinder af store Isfjælde ud i Baffins-Bugten. Isdækket har her bredt sig ud over hele det i Forvejen lave Fastland, og paa en Strækning af tre Mil grænser Isen med en lodret Væg lige ud til Fjorden. Paa hele Strækningen bevæger Ismassen sig udad; men kun ét Sted omtrent paa Midten, hvor den underliggende Fjældgrund maa antages at danne en dybere Dal, naar Bevægelsen en større Hastighed (henimod 60 Fod i Døgnet). Her er den egentlige Isstrøm, hvis Bredder næsten er ¾ Mil, og hvor Ismassen paa Grund af sin raske Bevægelse glider saa langt ud i Vandet, at den svømmer, for derpaa som sammenhængende Isfjælde at drive om paa Havet, indtil de smelte.

Expedition paa den grønlandske Indlandsis. Ingeniør *Peary* i den amerikanske Marines Tjeneste har i Aar, ledsaget af *C. Majaard*, Assistent i den kgl. grønlandske Handels Tjeneste,

foretaget en Expedition paa den grønlandske Indlandsis, om hvilken Kolonibestyrer *Juncker* i Ritenbænk til Direktoratet for den kgl. grønlandske Handel har indberettet følgende. Peary ankom d. 17. Juni til Ritenbænk og berejste med Inspektoratets Tilladelse en Del af Ritenbænk Distrikt samt Torsukateks Isblink for at foretage Maalinger og Studier af denne samt meteorologiske Observationer. Fra Pakitoks Isblink (69 $\frac{1}{2}$ ° N. Br.) foretoges en Vandring paa Indlandsisen, og det lykkedes de rejsende at naa omtrent 30 danske Mil ind paa denne.

Af et Privatbrev fra Assistent Majgaard fremgaar det, at Rejsen varede i 21 Dage, og at man naaede 115—120 engelske Mil ind paa Indlandsisen. Turen beskrives som særdeles anstrengende. Hver af de rejsende trak sin Slæde, og den største Højde, der blev naaet, angives til 7525 Fod.

Undersøgelser paa Ildlandet. (Meddelt af Dr. med. *Saxild*, den argentinske Republiks Generalkonsul i København). Ifjor Efteraar skulde der fra Buenos Aires afgaa to videnskabelige Expeditioner til Ildlandet, hvis indre for største Delen er ganske ukjendt. Den ene af disse Expeditioner er organiseret af Civilingeniør *Popper*, ledsaget af Mineralogen *Carlsson* og af *Vedel Jarlsberg* som Agronom samt af tyve Mand til Bedækning; den anden ledes af Major *Lista* af den argentinske Marine, som ligeledes ledsages af Videnskabsmænd og en Bedækning af 25 Ryttere under Kommando af en Løjtnant.

Den førstnævnte Expedition er privat og skulde gaa ud fra Punta Arenas, som ligger dybt inde i Magellanstrædet paa Ildlandets Vestkyst. Den vil undersøge baade den chilenske og den argentinske Del af Øen, navnlig for at komme til Vished om dennes formodede Metalrigdom.

Den anden Expedition foretages af den argentinske Regering og indskrænker sig derfor til den Del af Ildlandet, som hører til den argentinske Republik (den vestlige, mindre Del hører til Chile). Expeditionens Udgangspunkt er Kap Espiritu Santo, det nordligste Punkt paa Østkysten ved Indgangen til Strædet, og dens Maal er Aguirre-Bugten paa Sydspidsen af Ildlandet. Den har til Opgave at undersøge de hydrografiske Forhold i dette Territoriums østlige Del, optage alle de Floder, som flyde ud i Atlanterhavet og nøje undersøge alt, hvad der paa denne Strækning kan have Betydning for Skibsfarten.

Lista har gjentagne Gange gjort sig fortjent af Republiken ved sine Undersøgelser i hidtil lidet kjendte Egne af Landet, og der er derfor al Grund til at vente et interessant Udbytte af hans Forehavende. I sin Forestilling til Ministeriet om Planen for Expeditionen fremhæver han det uheldige i, at Ildlandets indre endnu er aldeles ukjendt, efter at hele det øvrige Land i de senere Aar er blevet hyppig berejst lige fra Chaco til Pampa og Patagonien. Derpaa fortsætter han: Det indre af denne Ø, hvis Navn rigtigere burde være Tierra de los Onás (Onás-sin, Onáernes Land), kan i Sandhed betegnes som ligesaa ukjendt som Sydpolarlandene. Forgjæves have Mænd som King, Darwin, Fitz-Roy, Cunningham og mange andre Søfarende og Naturforskere søgt at løfte det Slør, som endnu i vore Dage dækker det indre af denne gaadefulde Ø. De rejsende have hidtil kun hørt dens ugjæstfri Kyster at kjende. Nogle, som Kapt. Wallis, berette om disse, at Sommeren altid er taaget og kold, Bjærgene skovløse, Dalene uden Plantevæxt og hele Landet en umaadelig Ruin fra en anden Verden — et sørgeligt Billede af et Landskab paa den 53—55 Grad S.B. Andre, som Parker King, fortælle om prægtige Skove og forskellige Planter, som skattes højt i England, og *Wepps* (Voyage de Montevideo à Valparaíso par le détroit de Magellan) beskriver de maleriske Skovpartier, som han passerede paa Farten gennem Strædet.

Disse indbyrdes modsigende Beretninger om Forholdene ved Øens Kyster tjene kun til at vække Geografens Higen efter at blive bekendt med Beskaffenheden af Landet, som de omgive. Paa et Kaart over Magellanstrædet, tegnet i Aaret 1769 af den bekendte spanske Geograf J. de la Cruz Cano, gennemkrydses Tierra del Fuego (Ildlandet) af flere Vandløb,

bl. a. af ét, som strækker sig fra San Sebastian Bugten til Admiralitets Fjorden. Om end Tilstedeværelsen af en saadan Vandvej er tvivlsom, saa have i hvert Fald argentinske Søofficerer, som have ligget tilankers i San Sebastian Bugten, iagttaget en stærk Strømning Vest fra, som har været uafhængig af Ebbe og Flod. Den engelske Gejstlige *Bridges*, der har opholdt sig en lang Aarrække som Superintendent for de forskellige Missionsstationer ved Beagle Kanalen, beretter, at Yaganerne og andre Vilde, som leve i Nærheden af Onáerne, have sagt ham, at dette Nomadefolk færdes over hele det indre af Øen, som er et Slettekland og overalt kan passeres til Hest.

Paa Grund af Overensstemmelsen af de geognostiske Forhold i Patagonien og i Ildlandet er det sandsynligt, at der findes rige Kullejer paa denne Ø, som maa indeholde de samme Formationer af vulkansk Oprindelse som Fastlandet, og som maa betragtes som en i en tidligere Periode fra Sydamerika løsrevne Del. Hvad Øens Favna angaar, er lidet eller intet bekjendt, og man er fuldstændig uvidende om, hvilken Slags Jagt de i det indre boende drive. Men det er rimeligt, at der her findes adskillige af Patagoniens Dyrearter og muligvis enkelte, som ere særegne for dette Arkipel og kunne have Betydning for Videnskaben. Om Havdyrene véd man ligeledes kun meget lidt, navnlig med Hensyn til de Steder, hvor Sælterne og de tranholdige Fisk søge hen, og hvor da en Gang vigtige Fiskerier kunde anlægges. Rimeligvis findes der i det indre af Øen store Skove med Træer af samme Beskaffenhed som dem, der forekomme paa Kysterne; Tømret derfra kan en skjøn Dag komme de Æventyrere tipas, som ville gennemstrejfe Landet for at finde Guld. Guvernøren over Ildland-Territoriet, Kaptajn *Paz*, indberetter i Avgust ifjor til Ministeriet, at han har foretaget en Rejse med to Officerer og en Afdeling Gendarmen til San Sebastian-Bugten for at forvise sig om Sandheden af et Rygte om, at der ved dens Kyst var fundet Guld. Da han efter flere forgjæves Forsøg — paa Grund af de bratte Klipper paa nogle Steder og den voldsomme Brænding paa andre — endelig kunde lande, fandt han Strandbredden overalt bedækket med fint, mørkt Sand, som viste sig ved simpel Udvaskning at indeholde tynde Skæl af Guld; han beregnede, at der vilde gaa 20—25 paa et Gram. Ved en grundigere Efterforskning vil det maaske vise sig, at der i disse Egne findes lige saa rige og udstrakte Guldlejer som dem, der ere fundne ved Kap Virgenes paa Patagoniens Sydostspids. For Resten fortæller Guvernøren, at han ved denne Lejlighed gjorde Bekjendskab med Onáerne, som optraadte fjendtlig overfor Expeditionen, men som strax flygtede, naar Gendarmene paa Skrånt gjorde Udfald imod dem. Det er Mennesker med en meget kraftig Legemsbygning, og de anses for at være de vildeste og mest krigerske af alle Ildlandsøernes Stammer.

At Klimaet ikke kan være saa haardt, som det har faaet Ord for, kan man slutte sig til af den Omstændighed, at de Indfødte kun dække deres Legemer med en Stump Guanakoskind paa den Side, som vender imod Vinden, og at de danne deres halvrunde Hytter af Grene, som ere saa ufuldkomment sammenføjede, at Regn og Blæst overalt har fri Adgang. Man venter, at Kranilogerne, som have god Kjendskab til den ældre patagoniske Type, ved Studiet af Onáerne ville kunne sprede noget Lys over det Mørke, som endnu hviler over Sydamerikas primitive Menneskes Vugge.

Efter hvad den oven nævnte Missionær *Bridges* beretter, hvilket bekræftes af den italienske Lieutenant *Bove*, der for et Par Aar siden opholdt sig nogen Tid paa Kysten af Ildlandet, afvige Onáerne meget fra de øvrige Vilde paa disse Øer, idet disses antropologiske Ejendommeligheder falde sammen med de nuværende Patagonieres eller Tehuelchers, hvis Sprog synes at være det samme, om end med nogen Forskiel, som kan have udviklet sig paa Grund af fremmed Indflydelse. Ere nu Onáerne de sidste Rester af Sydamerikas oprindelige Beboere? Spørgsmaalet er vanskeligt at besvare; men man kan godt tænke sig, at et nord fra fremtrængende Folk har tvunget dem til at undfly fra Patagonien over Magellanstrædet til Ildlandet.